

2010RGW71 bijlage

Aan:

Stichting Wei in de Bovenlanden heeft op 11 november 2009 aan de gebiedscommissie de Venen acht vragen gesteld. Bijgevoegd treft u de antwoorden aan. Deze zijn afgestemd met de provincie Utrecht, de provincie Zuid Holland, Dienst Landelijk Gebied, Waternet en Staatsbosbeheer.

Verder informeer ik u graag over recent gemaakte afspraken. De Gebiedscommissie de Venen en de verantwoordelijk gedeputeerde hebben op 31 maart met elkaar afspraken gemaakt over het verdere proces. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gedeeld:

- de gronden zijn door de overheid verworven en het gebied is aangewezen als prioritair gebied voor natuurontwikkeling.
- de natuurdoelen staan niet ter discussie
- de realisatie van deelgebieden noordwest en zuidoost zal in 2013 afgerond worden
- met zorgen van belanghebbenden moet op een zorgvuldige manier worden omgegaan
- het gehele traject moet juridisch goed onderbouwd zijn

Om aan deze uitgangspunten tegemoet te komen is besloten om in het proces ruimte in te passen voor een zorgvuldige afweging en voor goede afstemming met belanghebbenden. Deze ruimte wordt gezocht in de uitvoering van een milieueffectrapportage (m.e.r.), waarmee

- een zorgvuldige inhoudelijke en juridische afweging wordt ingevuld
- ruimte wordt genomen om de belangen van bewoners en belangenorganisaties een goede plek te geven

De planning is als volgt:

- in 2010 uitvoering m.e.r.
- in 2010 afspraken met bewoners en belangenorganisaties over invulling van het inrichtingsplan deelgebieden noordwest en zuidoost
- gefaseerde uitvoering in de periode 2011-2013
- afronding inrichting deelgebieden noordwest en zuidoost in 2013
- in 2010 onderzoek naar mogelijkheden natuurondernemerschap middengebied binnen de gestelde natuurdoelen
- in 2011 besluit over uitvoering middengebied

Wij hopen dat u hiermee voldoende bent geïnformeerd. Meer informatie treft u aan op de website, de nieuwsbrieven en kunt u opdoen tijdens de bijeenkomsten in het gebied.

Met vriendelijke groeten,

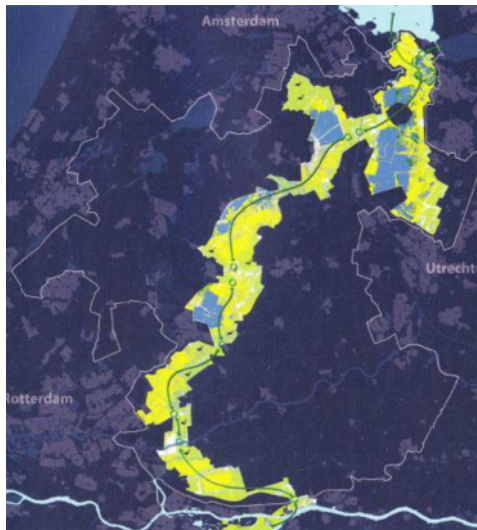
Dick Boogaard
Voorzitter Gebiedscommissie de Venen

Vraag 1

Kunt u als Gebiedscommissie De Venen (GCV) uitleggen aan de bewoners en andere betrokkenen van de Bovenlanden die kennisgenomen hebben van uw voorlichting, waarom het unieke erfgoed van “koeien in de wei” in combinatie met weidevogels, moet wijken voor nat schraal grasland, waar niemand iets mee kan en waarvan we moeten afwachten wat de meerwaarde voor de natuur en mens is?

De natuur in Nederland staat onder druk. Daarom werkt de overheid aan de realisatie van een netwerk van nieuwe en bestaande natuurgebieden: de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De nieuwe natuur van de EHS beslaat maar een klein deel van het areaal landbouwgrond in de provincie Utrecht. Daardoor blijft op provinciaal niveau het agrarische landschap op ruime schaal behouden. Binnen die EHS worden robuuste verbindingen ontwikkeld, om de gevolgen van bijvoorbeeld klimaatveranderingen op te vangen. De Groene Ruggengraat is een van deze de robuuste ecologische verbindingen en gaat de Biesbosch met de Randmeren verbinden (zie kaartje hieronder).

In de Groene Ruggengraat worden op regelmatige afstanden leef-, rust- en foerageergebieden gecreëerd die er voor zorgen dat de te beschermen dier-, en plantensoorten zich kunnen vestigen en verspreiden. Als deze gebieden er niet zijn, dan is de kans gering dat deze soorten zich kunnen handhaven bij klimaatveranderingen. De Bovenlanden vormt een essentieel onderdeel van zowel de EHS als de Groene Ruggengraat. Via deze Groene Ruggengraat zal de Bovenlanden in verbinding staan met gebieden als de Nieuwkoopse Plassen en reservaat Demmerik.

De Bovenlanden zijn vooral belangrijk voor soorten die afhankelijk zijn van natte schrale graslanden; een biotoop dat in het veenweidegebied vrijwel verdwenen is. In deze biotopen verwachten wij dat karakteristieke, nu

soms zeer zeldzame, planten en diersoorten terug kunnen keren. Voor diersoorten die afhankelijk zijn van rietlanden (bijvoorbeeld moerasvogels als de Roerdomp) zal aan de oostkant ontwikkeling van rietland plaatsvinden.

De Bovenlanden wordt dus een belangrijk onderdeel van de Groene Ruggengraat en de EHS. Ook in de toekomst zullen er in De Bovenlanden weidevogels blijven voorkomen, maar het zullen voor een deel andere, meer kritische, soorten zijn dan nu, zoals de zomertaling of de watersnip.

Het behoud van landschappelijke kernkwaliteiten in combinatie met weidevogels blijft een belangrijke doelstelling in de veenweidegebieden van Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland. De provincies werken daarom samen met de agrarisch natuurverenigingen aan een verbetering van het agrarische weidevogelbeheer. Daardoor zullen in het agrarische gebied buiten de Bovenlanden betere overlevings- en voortplantingsmogelijkheden aan weidevogels geboden worden.

Bij het opstellen van het inrichtingsplan is ervoor gezorgd dat niet meer maatregelen genomen worden dan noodzakelijk is om de doelstellingen te realiseren. Het uitgangspunt is daarom ook dat het afgraven waar mogelijk wordt beperkt. Afgraven zal daarom vooral gebeuren op die plaatsen waar het fosfaat ondiep zit, zodat de ingreep beperkt gehouden kan worden. Ook wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de bestaande percelering. Hierdoor wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten van het gebied. Het gebied blijft hetzelfde, maar de invulling wordt anders.

Vraag 2

Via bureau Wing hebben wij vernomen dat een groot gedeelte van het EHS gebied in De Bovenlanden samen met belangengroepen nader vastgesteld en ingevuld gaat worden. Waarom stelt de GCV dan nu voor om alvast in andere delen van het EHS-gebied arealen te gaan verschrallen zonder dat daartoe urgentie bestaat?

De urgentie komt voort uit afspraken van Rijk, provincie en gemeenten om de Groene Ruggengraat en de Ecologische Hoofdstructuur voor 2018 te hebben gerealiseerd. Omdat de uitvoering van de EHS achterblijft, werken Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht samen in het programma Randstad Urgent (2007) aan de versnelling van de realisering van de Groene Ruggengraat tussen Biesbosch en IJsselmeer en heeft de provincie Utrecht in 2009 De Bovenlanden aangewezen als prioritair gebied.

Belangrijke documenten die de afspraken weergeven zijn:

- Natuurgebiedsplan de Venen (provincie Utrecht, 1999) en latere herzieningen
- Bestemmingsplan buitengebied de Ronde Venen (gemeente de Ronde Venen, 2005)
- Herijkt Plan de Venen (Provinciale Staten provincie Utrecht, 2007)
- Randstad Urgent (LNV en provincies, 2007)
- Aanwijzing prioritair gebied grondaankopen (provincie Utrecht 2009)

In De Bovenlanden zijn ongeveer 70% van de in te richten gronden in de afgelopen jaren door het Rijk aangekocht en doorgeleverd aan Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Dit grondbezit maakt de weg vrij naar inrichting voor natuur.

De Bovenlanden kan haar functie binnen de Groene Ruggengraat zonder verschrallen en vernatten niet vervullen (zie ook het antwoord op uw eerste vraag). Hiertoe is het noodzakelijk om af te graven. Dit afgraven is een grote operatie die een aantal jaar in beslag zal nemen. Het zal gefaseerd gebeuren om zo min mogelijk overlast te bezorgen voor het gebied en te kunnen leren van de ervaringen in de praktijk. Volgens de planning zal in 2011 gestart gaan worden met de inrichting van het noordwestelijk en zuidoostelijk deel, waar de verworven gronden grotendeels zijn gelegen. De Gebiedscommissie de Venen heeft dit in november 2009 besloten dat gestart kan worden met de voorbereiding daarvoor. Bij deze voorbereiding zal ook een Milieu-effectrapportage (MER) worden opgesteld. De gronden in het noordwestelijk en zuidoostelijk deel zullen eind 2013 zijn ingericht.

Dit jaar zal samen met de grondeigenaren in het middendeel van de Utrechtse Bovenlanden, dat grotendeels in particulier eigendom is, bekeken gaan worden of deze eigenaren als natuurondernemer een rol kunnen spelen. Uitgangspunt bij deze inrichting vormen de natuurdoelen die de provincie

Utrecht voor de Utrechtse Bovenlanden heeft vastgesteld. Deze natuurdoelen zijn rietland, nat schraalgrasland en bloemrijk grasland. In het middendeel zal overwegend nat schraalgrasland worden aangelegd.

Vraag 3

Kunt u aangeven bij wie wij kunnen aankloppen als uw onomkeerbare ingrepen niet datgene opleveren wat u stelt? Bv. omdat het beheer van het gebied niet goed of in het geheel niet plaatsvindt ?

Het beheer na de inrichting bestaat uit 1) peilbeheer en 2) natuurbeheer.

Ad. 1) Ten aanzien van het peilbeheer en de waterkwaliteit is en blijft Waternet aanspreekpunt met de bijbehorende rechten en plichten zoals die overal gelden. Bij klachten over het peilbeheer kan Waternet er op worden gewezen dat de vastgestelde peilen niet worden gehandhaafd. Dit is echter een inspanningsverplichting. Bij calamiteiten kan er sprake zijn van overmacht. Hetzelfde geldt voor de waterkwaliteit. Waternet streeft naar een goede waterkwaliteit. Als deze kwaliteit niet wordt gehaald zal er worden bekeken wat de mogelijke maatregelen zijn. De waterkwaliteit in kleine sloten is ondermeer afhankelijk van het onderhoud (waterdiepte). Het onderhoud (baggeren) van kleine sloten aangrenzend aan woonpercelen blijven, net zoals nu, de verantwoordelijkheid van de (wederzijdse) eigenaren.

Ad 2) Voor het beheer van het gebied zijn de terreinbeheerders verantwoordelijk. In Zuid Holland is dit Natuurmonumenten in Utrecht is dit Staatsbosbeheer. Op basis van de inrichting en de beoogde natuurdoelen wordt een beheerplan gemaakt. Op de themabijeenkomst over beheer op 8 februari j.l. bent u geïnformeerd hoe Staatsbosbeheer het terreinbeheer wil gaan invullen.

De beheerder, in dit geval Staatsbosbeheer, beheert de natuur volgens de vastgestelde natuurdoeltypen. Het beheer is dus afgestemd op de natuur die wordt aangelegd. De beheerder ontvangt daarvoor een vergoeding volgens landelijk geldende normbedragen. Deze normbedragen zijn ook weer afhankelijk van het natuurdoeltype, en worden bepaald in overleg tussen overheid en beheerders. Staatsbosbeheer ontvangt de beheervergoeding van het ministerie van LNV. Er zijn dus afspraken over **hoe** te beheren en over **financiering** daarvan. Er is geen reden te twijfelen aan het toekomstige beheer van de Bovenlanden.

Staatsbosbeheer heeft aangegeven graag samen te willen werken en rekening te willen houden met gebruikers en bewoners van het gebied bij de uitvoering van het beheer.

Vraag 4

Wat gebeurt er met de gronden die voor 2018 niet verworven zijn door DLG? Worden die alsnog onteigend?

De provincie benoemt prioritaire gebieden om de landelijke natuurdoelen te kunnen realiseren. Groot voordeel van het aanwijzen van prioritaire gebieden is dat minnelijke verwerving en particulier natuurbeheer op basis van volledige schadeloosstelling kan plaatsvinden. De verwachting van het provinciebestuur is dat daarmee de realisatie van deze gebieden versneld kan plaatsvinden. De Gebiedscommissie heeft besloten voor het middendeel van de Utrechtse Bovenlanden samen met ondernemers te onderzoeken welke rol agrariërs kunnen spelen bij de realisatie van de door de provincie vastgestelde natuurdoelen. Gedacht kan worden aan natuurondernemerschap, particulier natuurbeheer en uitruilen. Helemaal aan het einde van het traject zit onteigening als laatste middel om de doelen te realiseren. Hier moet echter nog politieke besluitvorming door de provincie over plaatsvinden.

Vraag 5

Ondanks ons verzoek is WEI niet uitgenodigd bij het “ecologenoverleg” van 2 november jl.. Stelt de GCV geld beschikbaar voor een contra-expertise, zodat WEI ons alternatief plan óók door deskundigen kan laten doorlichten ?

De Gebiedscommissie en de provincie kijken welke gedachten uit het plan van stichting Wei in de Bovenlanden meegenomen kunnen worden bij de inrichting van het middengebied van De Bovenlanden.

De Gebiedscommissie is echter geen voorstander van het financieren van een apart onderzoek en prefereert om samen met stichting Wei in de Bovenlanden op te trekken. Hierbij zijn en blijven de provinciale natuurdoelen voor de Gebiedscommissie leidend.

Vragen van stichting Wei in de Bovenlanden kunnen neergelegd worden bij de Technische Advies Commissie . Deze commissie adviseert de gebiedscommissie en bestaat uit SBB, WaterNet en DLG, eventueel aangevuld met ecologen van provincie. Uw inhoudelijke vragen kunnen via een gesprek met deze commissie beantwoord worden.

Vraag 6

Klopt het dat er monsters (o.a. om het fosfaatgehalte te meten) zijn genomen in percelen die al langere tijd niet bemest zijn? Hoe staat deze uitslag ten opzichte van het fosfaatgehalte in recent bemeste gebieden? Dit is een belangrijk gegeven voor of tegen het afgraven van de grond.

Het fosfaatgehalte in de grond is inderdaad bepalend voor de afweging om wel of niet over te gaan tot afplaggen van de bovenlaag van de grond ter realisatie van het nat schraalgrasland.

De monsters zijn genomen op percelen van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. De meeste percelen zijn al langdurig in eigendom van deze organisaties en worden door pachters gebruikt voor extensief agrarisch beheer.

Uit de bemonstering blijkt dat het teveel aan fosfaat in alle percelen tot op verschillende dieptes voorkomt. Dit geldt ook voor de percelen die al langere tijd extensief beheerd worden. De aanwezigheid van fosfaat in De Bovenlanden lijkt dus minder sterk gerelateerd aan het type beheer en wordt meer bepaald door de variaties in de samenstelling van de toplaag. Het gaat hierbij dan bijvoorbeeld om “veen op veen”, “veen op klei”, enzovoort.

Het ontwikkelen van nat schraalgrasland door middel van verschrallend beheer alleen duurt onder deze specifieke omstandigheden extreem lang en het resultaat hiervan is op de veengronden van De Bovenlanden onzeker. Daarmee is het verwijderen van de toplaag tot een maximum van 40 cm een beter alternatief.

Het verwijderen van de toplaag voor de natte schraallanden en het afgraven voor rietlanden brengt een aanvullend voordeel met zich mee. De verschillende natuurdeelgebieden kunnen hierdoor één peilbeheer krijgen. Dit peilbeheer wijkt niet sterk af van het peilbeheer dat nodig is voor wonen en agrarische functies. Door af te plaggen voor verschralling wordt het eenvoudiger om het natuurlijk waterbeheer in het gebied goed in te passen.

Vraag 7

Is de Gebiedscommissie inmiddels ook doordrongen van een tweede stroming die in Nederland op gang komt en die vindt dat natuur en cultuur onverbreekelijk met elkaar verbonden zijn? En hóe neemt u dit voortschrijdend inzicht mee in uw standpunt t.a.v. de Bovenlanden-plannen?

Natuur en cultuur zijn in de afwegingen van de provincie en de gebiedscommissie over de Bovenlanden inderdaad meegenomen en wel op de volgende manier:

- In de context van de Groene Ruggengraat zijn er deelgebieden onderscheiden. In sommige gebieden kan de natuuropgave flexibeler worden opgepakt (voorbeeld Groot Wilnis-Vinkeveen). Andere gebieden zijn juist aangewezen als stevigere “natuur stapstenen” om ervoor te zorgen dat de Groene Ruggengraat kwalitatief goed gaat werken. Voorbeeld hiervan is De Bovenlanden. In dit gebied staan de natuurdoelen voorop.
- In het inrichtingsplan voor De Bovenlanden wordt rekening gehouden met cultuur: bij de inrichting voor de nieuwe natuur wordt het slagenpatroon van de polder en de bestaande kleiputten gerespecteerd. Hiermee blijft de ontginningsgeschiedenis zichtbaar.

Vraag 8

Is het juist dat er op grote schaal vervuilde grond in het toekomstig gebied van de Groene Ruggengraat (baggerdepot) wordt gestort en zo ja waarom staat de Provincie dat toe?

Het weiland naast de Heinoomsvaart in het Zuid Hollandse deel van De Bovenlanden wordt op dit moment inderdaad gebruikt als baggerdepot.

Het depot is bij de provincie Zuid-Holland bekend. Voor dit depot is geen vergunning in het kader van de Wet milieubeheer noodzakelijk, maar kan volstaan worden met een melding Besluit Bodemkwaliteit. De melding Besluit Bodemkwaliteit is ingediend bij de milieudienst West-Holland. Bij de gemeente Nieuwkoop is een aanlegvergunning aangevraagd en deze is verleend. Het storten is legaal en zolang de weilanden de bestemming landbouw hebben, heeft de ondernemer de vrijheid om de bagger op zijn weiland te laten storten.

Op termijn wordt het weiland verworven en ingericht als rietland conform de afspraken in het kader van de Groene Ruggengraat.

Mocht u hierover meer vragen hebben, dan kunt u deze stellen aan Rob Ligtenberg van de provincie Zuid Holland.